

УДК 619:614.31:632.95:637.5'65.033

ЯКУБЧАК О. М., д-р вет. наук, проф., e-mail: olga.yakubchak@gmail.com
ПОЧТАРЕНКО П. П., канд. вет. наук, e-mail: decanat_vetmed1@nubip.edu.ua
ТАРАН Т. В., канд. вет. наук, доц., e-mail: ttaran@ukr.net
Національний університет біоресурсів і природокористування України
ОЛІЙНИК Л. В., д-р вет. наук, проф., e-mail: decanat_vetmed1@nubip.edu.ua
Головне управління ветеринарної медицини у м. Києві
ГУДЗЬ Н. В., канд. вет. наук, ст. наук. сп., e-mail: gudznataly@gmail.com
Інститут ветеринарної медицини НААН

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ВЕТЕРИНАРНО-САНІТАРНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ ПРОДУКТІВ ЗАБОЮ КУРЧАТ-БРОЙЛЕРІВ ЗА ВПЛИВУ ГАММА-ГХЦГ

Узагальнено результати дослідження передзабійного огляду та післязабійної ветеринарно-санітарної експертизи продуктів забою курчат-бройлерів за умови надходження до їх організму гамма-ГХЦГ у кількості 0,1 та 0,3 мг/кг корму. Встановлено, що надходження до організму курчат-бройлерів пестициду гамма-ГХЦГ навіть у невеликих дозах негативно впливає на загальний стан птиці. Відзначали періодичну відмову від корму, у деяких випадках домішки крові у посліді, зниження маси та забійного виходу курчат-бройлерів дослідних груп, збільшення маси печінки та м'язового шлунка, що відбувалося прямо пропорційно до збільшення концентрації пестициду в кормі. Маса серця у курчат-бройлерів дослідних груп навпаки зменшувалася порівняно з контролем.

Ключові слова: курчата-бройлери, пестициди, гамма-ГХЦГ, ветеринарно-санітарна експертиза.

Вступ. Потрапивши в навколишнє середовище пестициди починають власний рух, не контрольований людиною. Потрапляючи далі в організм тварини, пестициди починають накопичуватися в ньому, потім, просуваючись далі по харчовому ланцюзі, концентруються в ще більшій кількості. У такий спосіб організми, що стоять на вершині харчових ланцюгів (людина), поїдають їжу з високою концентрацією пестицидів. Таке явище називають ефектом біологічного посилення. Пестициди, потрапляючи в організм людини і накопичуючись там у великих кількостях, призводять до розвитку багатьох хронічних захворювань і гострих отруєнь, а також до збільшення кількості вроджених аномалій розвитку і дитячої смертності. Пестициди надовго затримуються в організмі, деякі залишаються в ньому назавжди. Ще однією негативною властивістю пестицидів є те, що вони можуть виводитися з організму і передаватися дітям разом з молоком матері, що годує [1].

Тому нині приділяється значна увага не тільки контролю потрапляння пестицидів у зовнішнє середовище, а ще й потраплянню їх у продукції тваринного походження, зокрема, продукції птахівництва [2, 3].

Гексахлоран (гексахлорциклогексана γ -ізомер або ГХЦГ) – хлорорганічна сполука (ХОС), високоактивний інсектицид, нині заборонений до використання у всіх розвинених країнах світу, проте має властивість тривалий час

кумуляватися в навколишньому середовищі і становить серйозну загрозу для життя та здоров'я людини [4, 5].

Є висока ймовірність потрапляння гексахлорану в продукти тваринного походження через воду і рослинні корми, зокрема і в продукцію птахівництва [6, 7]. Велику небезпеку несе забруднення води гамма-ГХЦГ, оскільки він практично не розчиняється в ній і може накопичуватися у великих кількостях, має високий рівень токсичності тощо [1, 8].

Основними шляхами проникнення гексахлорану в організм людини є його надходження через органи травлення і дихання. При проникненні в кров і в тканини різних органів ця речовина блокує дихальні ферменти клітин, внаслідок чого розвивається порушення постачання тканин киснем, що обумовлює розлад кровообігу. При впливі ГХЦГ можуть виникати спазми окремих судин, в тому числі і судин мозку, а також крововиливи [9, 10].

Оскільки під час вирощування курчат-бройлерів є ймовірність потрапляння пестициду гамма-ГХЦГ із зерном, що є кормом для птиці, **метою роботи** було вивчення впливу даного пестициду на організм курчат-бройлерів за умов його щоденного надходження з кормом.

Матеріали і методи досліджень. Було сформовано три групи курчат-бройлерів кросу «Кобб-500» 5-добового віку – одну контрольну та дві дослідні, яким згодовували корм з концентрацією пестициду 0,1 та 0,3 мг/кг корму. Контрольна група отримувала звичайний раціон. Кожна група формувалась з десяти курчат-бройлерів. Птицю утримували в однакових умовах віварію Миколаївської регіональної державної лабораторії ветеринарної медицини. Впродовж усього досліду забезпечували однакові умови мікроклімату згідно чинних ветеринарно-санітарних норм, доступ до води був вільний, годівля відбувалась згідно норм. Дослід проводився впродовж 38 діб. Доза 0,1 мг/кг – це максимально допустимий рівень (МДР) гамма-ГХЦГ у м'ясі птиці, а 0,3 мг/кг – МДР у зерні згідно з чинними нормативно-правовими актами. Кожного дня у всіх групах визначали загальний стан курчат-бройлерів та активність поїдання корму.

Ветеринарно-санітарну експертизу курчат-бройлерів проводили згідно чинних Правил [11]. Використовували загальноприйняті методики визначення маси, аналізу і синтезу.

Результати досліджень та їх обговорення. Під час вивчення передзабійного клінічного стану птиці звертали увагу на її поведінку, реакція на зовнішні подразники, рухливість, активність, прийом корму та води, положення тіла та голови, колір шкіри, гребінця, кінцівок, дзьоба, слизових оболонок, наявність витікань а також на характерність посліду.

Передзабійний огляд контрольної групи показав, що курчата-бройлери активно рухались, реагували на зовнішні подразники, приймали корм та воду, мали природне положення тіла та голови, як у стані спокою, так і під час руху, пір'я чисте та охайне, прилягало до тіла, видимі слизові оболонки були блідо-рожевого кольору, дзьоб сухий, гребінець також блідо-рожевого кольору, витікання з очей відсутні, кінцівки сухі, без припухань та видимих змін,

дихання без хрипів, температура тіла коливалась від 40,5 до 42°C, послід помірно густий.

Під час передзабійного огляду дослідних груп птиці, яким надходив 0,1 та 0,3 мг/кг гамма-ГХЦГ з кормом було встановлено наступне: курчата-бройлери обох дослідних груп активно рухались, реагували на зовнішні подразники, корм та воду в загальному приймали активно, але періодично траплялись відмови від корму, особливо на 15–20 добу надходження. Таку тенденцію відзначали в обох дослідних групах. Положення тіла та голови було природне, як у стані спокою, так і під час руху, пір'я чисте та охайне, прилягало до тіла, видимі слизові оболонки блідо-рожевого кольору, дзьоб сухий, гребінець також блідо-рожевого кольору, витікання з очей відсутні, кінцівки сухі, без припухань та видимих змін, дихання без хрипів, температура тіла коливалась від 40,5°C до 42°C, послід помірно густий, але у деяких курчат, яким надходив гамма-ГХЦГ у дозі 0,3 мг/кг корму, послід періодично був з домішками крові.

Під час проведення досліду випадків захворювання або загибелі піддослідних тварин не відбувалось.

Під час проведення ветеринарно-санітарної експертизи продуктів забою курчат-бройлерів визначали їх колір, запах, наявність змін на шкірі та під шкірою, розвиток м'язової, жирової тканин, запах.

Під час ветеринарно-санітарного огляду тушок забитих курчат-бройлерів усіх дослідних груп патологічних змін не було виявлено. Маса тушок у контрольній групі була вищою, ніж маса тушок дослідних груп. Колір шкіри на всій поверхні в усіх групах блідо-жовтий, мав специфічний запах. М'язи у тушок птиці розвинуті добре, на розрізі злегка вологі, пружні та щільні. Під час натискання пальцем утворюється ямка, яка швидко вирівнюється. У дослідних групах курчат жирові відкладення були незначними та локалізувались у нижній частині грудо-черевної стінки, на відміну від контрольної групи, де жирових відкладень було більше та вони локалізувались, як у нижній частині грудо-черевної стінки, так і у вигляді смужки вздовж хребта. У птиці дослідних груп тіло груднини видовжене, незначно округле. На його вентральній поверхні знаходиться слаборозвинений гребінь (кіль).

Для проведення оцінки поживної цінності м'яса курчат-бройлерів та впливу на організм корму з вмістом пестициду гамма-ГХЦГ, було проаналізовано забійний вихід тушок та їстівних органів птиці (табл. 1).

Таблиця 1

Забійний вихід тушок курчат-бройлерів за умов надходження пестициду гамма-ГХЦГ, $M \pm m$, $n=10$

Показники	Група курчат-бройлерів		
	контрольна	1– дослідна	2– дослідна
Жива маса, г	2040±41,4	1842±35,4*	1660±31,6*
Маса напівпатраної тушки, г	1810±61,2	1657±72,4*	1470±43,5*
Маса патраної тушки, г	1448±34,0	1265±21,7*	1123±24,1*
Забійний вихід, %	70,9	68,6	67,6

Примітка: * $p \leq 0,05$, порівняно з контролем.

З таблиці видно, що жива маса першої дослідної групи на 198 г, а другої – на 380 г менша за живу масу контрольної групи, що відповідно на 9,7% та 18,6% нижче за аналогічний показник контрольної групи.

Маса напівпатраної тушки (вилучення кишечника з клоакою, яєчників, яйцепроводу, яєць (за наявності)) першої дослідної групи менша від контрольної на 153 г, другої – на 340 г, що відповідно на 8,5% та 18,8% нижче від маси тушки контрольної групи.

Маса патраної тушки (вилучення всіх внутрішніх органів, зобу та стравоходу, відділення голови (між другим та третім шийними хребцями), шиї (без шкіри) на рівні плечових суглобів, ніг до заплесневого суглобу чи нижче від нього, але не більше ніж на 20 мм) першої дослідної групи менша від контрольної на 183 г, другої – на 325 г, що відповідно на 12,7% та 22,5% нижче від показників контрольної групи.

Щодо забійного виходу, то різниця між курчатами-бройлерами, яким з кормом надходив гамма-ГХЦГ у дозі 0,1 мг/кг та контрольною групою складає 2,3%, а за умови надходження 0,3 мг/кг корму – 3,3%.

Аналізуючи отримані дані, слід зазначити, що зниження маси курчат-бройлерів дослідних груп прямо пропорційне до збільшення концентрації пестициду у кормі.

Виявлені відмінності можуть свідчити про вплив пестициду на біохімічні процеси, внаслідок чого організм не ефективно використовує поживні речовини корму. Отже, ймовірно такі зміни можуть впливати на функції печінки, м'язового шлунку та серця.

Визначення співвідношень маси їстівних органів до забійного виходу у дослідних і контрольних групах проведено для встановлення фактів функціональних навантажень на ці органи (табл. 2).

Таблиця 2

Маса внутрішніх органів курчат-бройлерів за умов надходження гамма-ГХЦГ, $M \pm m$, $n=10$

Показники	Група курчат-бройлерів		
	контрольна	1– дослідна	2– дослідна
Маса печінки, г	41,6±0,7	38,9±0,9*	37±1,5*
Співвідношення маси печінки до забійного виходу, %	2,8	3,0	3,2
Маса серця, г	11,3±0,6	10,2±0,4*	9,6±0,2*
Співвідношення маси серця до забійного виходу, %	0,78	0,80	0,85
Маса м'язового шлунка, г	51,3±1,4	52,7±2,2	55±3,1**
Співвідношення маси м'язового шлунка до забійного виходу, %	3,5	4,1	4,8

Примітка: * $p \leq 0,05$, порівняно з контролем.

Аналіз результатів дослідження показав, що маса внутрішніх органів курчат-бройлерів дослідних груп збільшується прямо пропорційно збільшенню

концентрації пестициду в кормі, так само збільшується їх відсоткове значення до забійного виходу порівняно з контролем.

Маса печінки курчат-бройлерів першої дослідної групи менша від контрольної на 2,7 г, другої – на 4,6 г, що, відповідно, на 6,5% та 11,1% нижче порівняно з цим показником контрольної групи.

Маса печінки, порівняно з забійним виходом курчат-бройлерів першої дослідної групи становить 3,0%, другої – 3,2%, що на 0,2% та 0,4% вище, порівняно з цим показником контрольної групи, відповідно.

Маса м'язової частини шлунка курчат-бройлерів першої дослідної групи більше від цього ж показника контрольної на 1,4 г, другої – на 3,7 г, що відповідно на 2,7% та 7,2% вище порівняно з масою м'язової частини шлунку контрольної групи. Маса м'язового шлунка, порівняно з забійним виходом птиці першої дослідної групи, становить 4,1%, другої – 4,8%, що, відповідно, на 0,6% та 1,3% вище, порівняно з цим показником контрольної групи.

Маса серця курчат-бройлерів першої дослідної групи менша від аналогічного показника контрольної групи на 1,1 г, другої – на 1,7 г, що, відповідно на 9,8% та 15,1% нижче, порівняно з тим же показником контрольної групи. Маса серця, порівняно з забійним виходом тушки курчат-бройлерів першої дослідної групи становить 0,80%, другої – 0,85%, що на 0,02% та 0,07% вище, порівняно з аналогічним показником контрольної групи, відповідно.

На нашу думку, збільшення м'язового шлунку та серця відбуваються за умов неможливості організмом засвоїти необхідну кількість поживних речовин внаслідок послаблення обмінних процесів, і як наслідок, тварина намагається спожити більшу порцію корму.

Висновки і перспективи подальших досліджень:

1. Надходження до організму курчат-бройлерів пестициду гамма-ГХЦГ навіть у невеликих дозах, негативно впливає на засвоюваність поживних речовин, обмінні процеси, приріст живої маси тіла та забійний вихід.

2. За результатами ветеринарно-санітарної експертизи тушок курчат-бройлерів контрольної та дослідних груп патологічних змін не було виявлено.

3. Виявлено збільшення маси печінки та м'язового шлунку у курчат-бройлерів дослідних груп. Ступінь збільшення цих внутрішніх органів прямо пропорційно залежить від концентрації токсиканту, який потрапляє до організму. Маса серця у курчат-бройлерів дослідних груп навпаки зменшується порівняно з контролем.

У перспективі будуть проведені дослідження щодо впливу ГАММА – ГХЦГ на хімічні та бактеріологічні показники м'яса курчат бройлерів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Вплив пестицидів. – Режим доступу: <http://www.esc.lviv.ua/pesticidi>. – Дата доступу: 14.01.2016. – Секрети світу.
2. Пономарьов П. Х. Безпека харчових продуктів та продовольчої сировини. – К.: Лібра, 1999. – 272 с.
3. Директива Совета 96/23/ЕЕС от 29 апреля 1996 года, о мерах по контролю отдельных веществ и их остаточного содержания в не забитых животных и продуктах

животного походження, прийнята в отмену действия Директив 85/358/ЕЕС и 86/469/ЕЕС и Постановлений 89/187/ЕЕС и 91/664/ЕЕС.

4. Семененко М. Г. Негативні наслідки використання в сільському господарстві гексахлорану та ДДТ в кінці 50-х–60-х рр. минулого століття / М. Г. Семененко // Гуманітарний вісник. – 2014. – Вип. 5. – Ч. 1. – С. 146–155.

5. Давидюк Е. И. Эколого-гигиеническая оценка загрязнения объектов агробиотозы некоторыми хлорорганическими пестицидами / Е. И. Давидюк // Актуальні проблеми екології і токсикології: Матеріали наук.-практ. конф., Київ, 28–29 травня, 2008. – К., 2008. – С. 79–82.

6. Пономарьов П. Х. Безпека харчових продуктів та продовольчої сировини / П. Х. Пономарьов. – К.: Лібра, 1999. – 272 с.

7. Зубик С. В. Завдання екологічного моніторингу стану навколишнього середовища населених пунктів / С. В. Зубик // Науковий вісник Національного лісотехнічного університету. – 2007. – Вип. 17,2. – С. 39–41.

8. Статистичний щорічник України за 2009 рік: збірник / Держ. комітет статистики України / О. Г. Осауленко. – К.: Консультант. 2008 – 571 с.

9. Ярошенко Ф. О. Природні та економічні умови розвитку птахівництва в Україні / Ф. О. Ярошенко // Економіка АПК. – 2003. – № 8. – С. 8–11.

10. Секун М. П. Довідник із пестицидів / М.П. Секун, В.М. Жеребко. – К.: Колобіг, 2007. – 360 с.

11. Правила передзубийного ветеринарного огляду тварин і ветеринарно-санітарної експертизи м'яса та м'ясних продуктів, затверджені наказом Державного департаменту ветеринарної медицини Міністерства аграрної політики України 07.06.02 N 28. Зареєстровані в Міністерстві юстиції України 21.06.2002 за №524/6812.

НЕКОТОРЫЕ АСПЕКТЫ ВЕТЕРИНАРНО-САНИТАРНОЙ ЭКСПЕРТИЗЫ ПРОДУКТОВ ЗАБОЯ ЦЫПЛЯТ-БРОЙЛЕРОВ ПРИ ВЛИЯНИИ ГАММА-ГХЦГ / Якубчак О.Н., Почтаренко П.П., Таран Т.В., Олейник Л.В., Гудзь Н.В.

Обобщено результаты исследований предубойного осмотра и послеубойной ветеринарно-санитарной экспертизы продуктов убой цыплят-бройлеров при поступлении в организм гамма-ГХЦГ в количестве 0,1 и 0,3 мг/кг корма. Установлено, что поступление в организм цыплят-бройлеров пестицида гамма-ГХЦГ даже в небольших дозах негативно влияет на общее состояние птицы. Отмечали периодический отказ от корма, в некоторых случаях кров в помете, снижение массы и убойного выхода цыплят-бройлеров опытных групп, увеличение массы печени и мышечного желудка, что происходило прямо пропорционально к увеличению концентрации пестицида в корме. Масса сердца у цыплят-бройлеров опытных групп уменьшалась по сравнению с контролем.

Ключевые слова: цыплята-бройлеры, пестициды, гамма-ГХЦГ, ветеринарно-санитарная экспертиза.

SOME ASPECTS VETERINARY-SANITARY EXAMINATION SLAUGHTER OF BROILER CHICKENS FOR INFLUENCE GAMMA-HCH / Iakubchak O.N., Pochtarenko P.P., Taran T.V., Oliunic L.V., Hudz N.V.

Introduction. *Currently the great attention is paid to control pesticides penetration into the environment but also their penetration into animal products, including poultry products. There is a probability of gamma-hexachlorocyclohexane (γ -HCH) penetration into the broiler chickens organism during the raising with the feed which is commonly grain. Thus, the **goal of the work** was to study the effect of this pesticide on the organism of broiler chickens under conditions of its daily intake with feed.*

Materials and methods. We formed three groups of 5 days old broiler chickens of Cobb-500 cross by 10 individuals in each: one control and two experimental groups. The control group received usual diet while two experimental groups received γ -HCH with feed in concentrations 0.1 and 0.3 mg/kg of feed. We carried out veterinary and sanitary expertise of broiler chickens under current Regulations. We used conventional methods for determining the mass of analysis and synthesis.

Results of research and discussion. During antemortem inspection of chickens of experimental groups that received γ -HCH in concentrations 0.1 and 0.3 mg/kg of feed we found following: broilers of both experimental groups moved actively, respond to external stimuli, took feed and water actively, but occasionally there were cases of feed refusal, especially on 15–20 days of experiment. This trend observed in both experimental groups. Manure was moderately dense but in some chickens who received γ -HCH in concentrations 0.3 mg/kg of feed manure was periodically mixed with blood. During the veterinary and sanitary expertise of broilers carcasses of experimental groups revealed no pathological changes.

Concerning the slaughter yield, the difference between broiler chickens, which received γ -HCH in concentrations 0.1 mg/kg, and control group was 2.3% and those which received pesticide in concentrations 0.3 mg/kg – 3.3%. Weight loss of broilers of experimental groups is directly proportional to the increase of pesticide concentration in feed.

The weight of the internal organs of experimental groups' broiler chickens increased in direct proportion to the increase of pesticide concentration in feed, also their percentage to slaughter yield increased compared to the control.

Conclusions and prospects for further research:

1. Intakes of γ -HCH pesticide in broiler chickens organism even in small concentrations showed negative effect on the digestibility of nutrients, metabolism, live weight gain and carcass yield from the first day.

2. As a result of veterinary and sanitary expertise of broilers carcasses of control and experimental groups revealed no pathological changes.

3. Registered an increase of liver and muscular stomach masses in broiler of experimental groups. The degree of internal organs increase directly proportional to the concentration of toxicant received by the organism. Heart weight in broilers of experimental groups contrary reduced compared with the control.

In the future we are planning studies concerning the effect of γ -HCH pesticide for the chemical and bacteriological indicators of broiler meat.

Keywords: broiler chickens, pesticides, gamma-HCH, veterinary-sanitary examination.

REFERENCES

1. Sekrety svitu. Vplyv pestycydiv [The impact of pesticides]. www.esc.lviv.ua/pesticidi. Retrieved from <http://www.esc.lviv.ua/pesticidi> [in Russian].
2. Ponomar'ov, P.H. (1999). *Bezpeka harchovyh produktiv ta prodovol'choi' syrovyny [Food safety and food raw materials]*. K.: Libra [in Russian].
3. Dyrektyva Soveta 96/23/EES ot 29 aprelja 1996 goda, o merah po kontrolju ot del'nyh veshhestv y yh ostatochnogo soderzhanyja v ne zabytyh zhyvotnyh y produktah zhyvotnogo proyshozhdenyja, prynjataja v otmenu dejstvyja Dyrektyv 85/358/EES y 86/469/EES y Postanovlenyj 89/187/EES y 91/664/EES [Directive Council of 96/23 / EC from 29 April, 1996, at mesures to control some substances and final content in non-slaughtered animals and products of animal origin, accepted to cancel the action of Directives 85/358 / EEC and 86/469 / EEC and decrees 89/187 / EEC and 91/664 / EEC]. (1996) [in Russian].
4. Semenenko, M.G. (2014). Negativni naslidky vykorystannja v sil's'komu gospodarstvi gekсахloranu ta DDT v kinci 50-h–60-h rr. mynulogo stolittja [The negative consequences of agricultural hexachloran and DDT in the late 50's and 60's. Last century]. *Gumanitarnyj visnyk – Humanitarian bulletin*, 5 (1), 146-155 [in Russian].
5. Davidjuk, E.I. (2008). Jekologo-gigienicheskaja ocenka zagrjaznenija ob'ektov agrobiocenoza nekotorymi hlororganicheskimi pesticidami [Ecological and hygienic evaluation of

pollution of agrobiocenosis objects with some organochlorine pesticides]. Proceedings from the actual problems ecohygiene and toxicology: *Materiali nauk.-prakt. konf. Aktual'ni problemi ekogigieni i toksikologii*. (pp. 79-82). Kiïv [in Russian].

6. Ponomar'ov, P.H. (1999). *Bezpeka harchovih produktiv ta prodovol'choï sirovini [Food Safety and Food Raw Materials]*. K.: Libra [in Russian].

7. Zubik, S.V. (2007). Zavdannja ekologichnogo monitoringu stanu navkolishn'ogo seredovishha naselenih punktiv [The challenge of environmental monitoring environmental settlements]. *Naukovij visnik Nacional'nogo lisotehničnogo universitetu – Scientific Bulletin of the National Forestry University*, 17 (2), 39-41 [in Russian].

8. Osaulenko, O. G. (2008). *Statistichnij shhorichnik Ukraïni za 2009 rik: zbirnik [Statistical Yearbook of Ukraine for 2009]*. K.: Konsul'tant [in Russian].

9. Jaroshenko, F. O. (2003). Prirodni ta ekonomichni umovi rozvitku ptahivnictva v Ukraïni [Natural and economic conditions of poultry in Ukraine]. *Ekonomika APK – Economics of AIC*, 8, 8-11 [in Russian].

10. Sekun, M. P., & Zherebko, V.M. (2007). *Dovidnik iz pesticidiv [Guide to Pesticides]*. K.: Kolobig [in Russian].

11. Pravila peredzabijnogo veterinarnogo ogljadu tvarin i veterinarno-sanitarnoï ekspertizi m'jasa ta m'jasnih produktiv, zatverdzeni nakazom Derzhavnogo departamentu veterinarnoï medicini Ministerstva agrarnoi politiki Ukraïni 07.06.02 N 28. Zaretstrovani v Ministerstvi justicii Ukraïni 21.06.2002 za №524/6812. [Rules of antemortem inspection of animals and veterinary-sanitary expertise of meat and meat product] [in Russian].

УДК 636. 022. 033

ЯЩУК Т.С., канд. с.-г. наук, e-mail: TernopilDS@ukr.net

Тернопільська державна сільськогосподарська дослідна станція Інституту кормів та сільського господарства Поділля НААН

ТИХОНОВА Б.Є., e-mail: terdosvet@meta.ua

РУЩИНСЬКА Т.М., e-mail: terdosvet@meta.ua

Тернопільська дослідна станція Інституту ветеринарної медицини НААН

БАЗОВІ ПАРАМЕТРИ ДЛЯ ХУДОБИ ПОМІСНОГО МАСИВУ ЧЕРВОНОЇ ПОЛЬСЬКОЇ ПОРОДИ

Встановлено, що внаслідок схрещування тварин помісного масиву червоної польської породи з поліпшувальними спорідненими червоними породами значно змінилася будова тіла та виріс генетичний потенціал їх продуктивності порівняно з вихідною породою, що зумовило розробку цільових стандартів за основними господарськими ознаками, параметрами екстер'єру тварин удосконаленого типу. Впровадження розроблених цільових стандартів сприятиме подальшій консолідації стад, а цілеспрямований селекційний розвиток основних господарських якостей тварин наявного масиву червоної худоби Тернопільської області при суттєвому збільшенні їх продуктивності (5000-5500 кг молока на корову при жирності 4,0%) дозволить зберегти її і зробити конкурентоздатною та через створення зонального внутріпородного типу включити у структуру української червоної молочної породи як таксономічно самотійну одиницю.

Ключові слова: *цільові стандарти, параметри відбору, помісний масив, порода, молочна продуктивність.*